

**Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Școala doctorală
„Istorie. Civilizație. Cultură”**

**Conace și nobili în Mugeni
în epoca medievală și modernă**

Rezumat

Îndrumător științific:
prof. univ. Dr. Rűsz-Fogarasi Enikő

Student doctorand,
Tassaly Dóra

**Cluj-Napoca
2025**

Cuprins

Introducere	6
MotivațiiE. Justificarea cercetării. Metodologie	10
1. Mugeni în Evul Mediu și în perioada modernă	17
1.2 Mențiuni istorice despre comunitatea locală	17
Recensăminte, achiziții	23
Numiri, migrații	29
1.3 Formarea, dezvoltarea și fragmentarea proprietăților din Mugeni	30
2 Relația dintre localitate și nobili	35
Familia Bögözi	40
Familia Farkas	44
Familia Borsai Nagy	48
Familia Korda	51
Familia Ugron	56
Familia Toldalagi-Bethlen	60
Familia Bánffy	66
Familia Mikó	67
Familia Bethlen	69
Familia Kornis	70
Familia Teleki	73
Dreptul de proprietate asupra conacelor, transferat de la o familie la alta	74
3. Rolul familiilor	78
3.1 Familii nobile, patroni ai bisericilor	82
3.2 Evenimente istorice și nobilimea în Mugeni	92

4. Părțile comunității: conacele	100
4.2 Soarte și drepturile de proprietate ale conacelor	108
5. Studiul conacelor	116
5.2 Identificarea conacelor pe hartă	119
5.3 Descrierea terenului, rezultatelor, cercetărilor de teren	127
5.4 Evoluția conacelor de-a lungul timpului	144
5.5 Structura și construcția clădirilor	145
Conace încă existente	145
Conace dispărute	147
5.6 Mobilierul și obiectele conacelor reflectate în listele de inventar	173
Conace încă existente	174
Conace dispărute	176
Casele de lângă poartă, pe partea dreapta	178
Casa situată pe partea stânga	180
Curtea interioară și cea exterioară	183
Palatul	184
Casa scribului, Casa exterioară	188
Casa oaspeților	190
Salonul stăpânului	190
Camera de zi	192
Camera femeilor	194
Micul „botba”	197
Casa fetelor	200
Casa domnișoarelor	205

Casa de sub horn	207
Casa de formă de bastion	207
Casa flăcăilor	209
Casa laterală	209
Casa prefectului	209
Dormitorul din casa prefectului	211
Latrinele și pridvorul	212
Pivnița de sub conac	213
Bucătăria	220
Casa de copt	222
Cămara.	223
Adăpostul trăsurilor	225
Casa servitorilor	226
Casa administratorului	227
Magazia de cereale	233
A doua magazia de cereale	237
Casa intendentului și camera lui	239
Ferma sau grajdul	241
Grădina hambarului.	245
Fabrica de bere	247
Moara și casa morarului	248
Hanul de jos și de sus din Mugeni	251
Inventarul animalelor	252
Diferite plante înregistrate	255

5.7 Alte ecaluări ale conacelor	256
5.8 Concluzii bazate pe listele de inventare	260
6. Rezultatele cercetărilor asupra conacele din Mugeni	270
Anexe	293

Conace și nobili în Mugeni în epoca medievală și modernă

Nobilimea deținătoare de proprietăți a jucat un rol determinant în întreaga Europă pe parcursul Evului Mediu și al epocii moderne, în special din punct de vedere social și economic. Transilvania s-a aflat într-o situație particulară în sensul în care, datorită condițiilor sale geografice și politice, a prezentat atât trăsături distinctive, cât și elemente comune. Cazul localității Mugeni nu are doar o importanță regională, ci este relevant și într-un context istoric și social mai larg.

Nobilimea transilvăneană avea o influență semnificativă asupra dezvoltării sociale, economice și politice a regiunii, încă din Evul Mediu. Privilegiile juridice, structura proprietăților și poziția culturală a acestei clase sociale au contribuit la definirea caracterului specific al Transilvaniei. Această realitate oferă posibilitatea de a analiza modul în care nobilimea transilvăneană s-a adaptat la schimbări majore, precum Reforma, centralizarea puterii princiare sau dominația habsburgică, și în ce fel aceste transformări s-au reflectat concret într-o localitate mică, precum Mugeni. Prin urmare, această cercetare se încadrează în discursul istoriografic mai larg, care urmărește studierea rolului și transformării nobilimii la nivel local.

Biserica reformată din Mugeni și cercetările arheologice aferente au atras atenția istoricilor, deoarece săpăturile au indicat o prezență nobiliară peste media obișnuită în localitate, ceea ce a dus la investigații suplimentare. Studiul de față oferă o perspectivă asupra sistemului de posesie nobiliară și a integrării acesteia în structurile sociale, permițând, totodată, o mai bună înțelegere a culturii materiale într-un mediu rural. Prin urmare, cercetarea nu este semnificativă doar din punct de vedere istoric, ci și dintr-o perspectivă socio-economică. Analiza proprietăților și a proprietarilor acestora reprezintă o oportunitate excelentă pentru a înțelege modul în care funcționau raporturile de puteri locale, cum se formau comunitățile și ce rol juca nobilimea în dezvoltarea satului și a regiunii. Studiarea nobilimii locale, ca parte integrantă a ierarhiei așezării, permite o analiză detaliată a contribuției acesteia la o vedere socială și economică.

În cadrul cercetării mele, am acordat o atenție deosebită conacelor, a căror istorie a devenit cunoscută inițial prin intermediul proprietarilor lor. M-a interesat în mod special procesul de fragmentare și dispariție a unor proprietăți nobiliare și factorii, care au determinat aceste schimbări. Subiectul oferă, de asemenea, posibilitatea de a reconstrui viața

cotidiană într-un conac și de a sublinia importanța unor astfel de studii, având în vedere că urmele moșiilor nobiliare din mediul rural sunt într-o continuă diminuare. Există riscul ca protejarea conacelor să nu fie considerată o prioritate, deși acestea reprezintă un patrimoniu cultural și arhitectural, valoros pentru comunitate. Un studiu amplu ar putea contribui la creșterea vizibilității acestor monumente istorice.

Întrebarea centrală a cercetării mele fiind, ce rol au avut conacele nobiliare în dezvoltarea comunităților locale și în ce măsură structura proprietăților reflectă transformările sociale și economice mai ample. Scopul meu este să ofer, prin exemplul Mugeniului, o perspectivă asupra evoluției și particularităților regiunii secuiești în Evul Mediu și în epoca modernă. Studiul proprietăților și al proprietarilor din Mugeni se leagă strâns de cercetările privind istoria socială și economică a Transilvaniei, astfel că, printr-o abordare contextualizată, am încercat să evidențiez semnificația proprietăților nobiliare. Un obiectiv concret al cercetărilor mele este examinarea funcțiilor sociale, economice și culturale ale moșiilor nobiliare din Mugeni în perioada medievală și modernă. Alte întrebări esențiale pe care le adresez includ evoluția acestor proprietăți, rolul lor în viața localității și influența familiilor nobiliare asupra dezvoltării comunității locale. De asemenea, am analizat în ce măsură imaginea generală a nobilimii secuiești se confirmă în această microregiune și prin ce manifestări concrete poate fi observată această realitate. Sunt, totodată, interesată de posibilitățile de conservare a patrimoniului imobil și de contribuția cercetărilor mele la consolidarea identității locale, similar cu cazul bisericii.

În concluzie, cercetarea mea nu este importantă doar pentru istoria locală a din Mugeni, ci poate oferi o contribuție mai amplă la înțelegerea evoluției sociale și politice a regiunii transilvănene, ceea ce permite cartografierea funcționării moșiilor nobiliare și a culturii materiale asociate cu acestea, precum și analiza modului în care aceste vestigii au influențat comunitățile locale. Rezultatele obținute pot contribui la înțelegerea importanței moșiilor mai mici pentru marile familii nobiliare, a beneficiilor economice pe care le-au generat și a obiectivelor strategice pe care le-au servit. Prin această cercetare, se poate obține o perspectivă mai profundă asupra identității nobiliare și a relației dintre clasa proprietară și populația rurală. Astfel, studiul despre Mugeni poate servi drept model și pentru analiza altor moșii nobiliare din Transilvania, depășind relevanța sa strict regională.

Revizuirea literaturii

În cadrul procesului de cercetare, s-a realizat o combinație între investigațiile arheologice și cele arhivistice, ceea ce a permis identificarea conacelor nobiliare și a domeniului acestuia, precum și relevarea semnificației lor istorice. Această abordare a

contribuit la o nouă perspectivă asupra societății nobiliare din Transilvania, deoarece studiul conacelor nobiliare și al modului de viață rurală oferă o înțelegere profundă a structurilor sociale din această regiune, mai ales în perioada analizată. Deși despre nobilimea secuiască există deja numeroase lucrări, cercetările realizate de *Balogh Judit* sunt esențiale în acest domeniu.¹ Totuși, patrimoniul mobil și imobil, al nobilimii, analizat la nivelul unei singure localități, în care a procedat autorul acestor rânduri, nu este o modalitate frecventă. *B. Nagy Margit*² și *Benkő Elek*³ au abordat în mai multe lucrări subiectul nobilimii și al stilului lor de viață, însă astfel de cercetări detaliate sunt mai puțin întâlnite, ceea ce face ca această temă să fie una relativ nouă. Din perspectivă istorică locală, *Nyárádi Zsolt*⁴ a obținut rezultate semnificative, iar contribuția lui a fost valoroasă și pentru această cercetare. Un aspect unic al studiului este integrarea și prelucrarea simultană a surselor arheologice și arhivistice, metodă care a fost utilizată și în studiile lui *Nyárádi Zsolt*. Prin urmare, scopul acestei cercetări este de a realiza o investigație complexă, care să ofere o imagine de ansamblu asupra viața cotidiană, mediului și transformărilor nobilimii, focalizându-se pe un domeniu concret.

Literatura de specialitate aferentă temei poate fi împărțită în mai multe categorii. Istoriografia privind familiile nobiliare se bazează pe numeroase surse, punând un accent deosebit pe lucrările cercetătorilor locali. Dintre operele generale, se remarcă volumul *Descrierea Ținutului Secuiesc de Orbán Balázs*,⁵ considerat una dintre cele mai importante surse despre Ținutul Secuiesc din secolul al XIX-lea. Deși lucrarea rămâne de neocolit pentru obținerea informațiilor despre istoria timpurie a unei așezări secuiești. O altă sursă fundamentală este *Székely Oklevéltár* (Colecția de Documente Secuiești),⁶ în vechea și noua serie, prezentată de *Szabó Károly și Szádeczky Lajos*, iar și în edițiile mai recente editată de *Demény Lajos*. Aceste colecții oferă o perspectivă juridică și socială asupra nobilimii secuiești și reprezintă baze esențiale pentru orice cercetare istorică locală.

În ceea ce privește aspectele socio-istorice și nobiliare ale secuimii, lucrările lui *Balogh Judit* sunt de referință, în special cele care analizează structura socială medievală și privilegiile nobiliare.⁷ Patrimoniul arhitectural al Transilvaniei și conacele nobiliare au fost

¹ Balogh 2005, Balogh 2011.

² B. Nagy 1970, B. Nagy 1973.

³ Benkő E 1993, Benkő E 1992, Benkő E 2016, Benkő E—Demeter—Székely 1997, Benkő E—Székely 2008, B.Nagy 1970, B.Nagy 1973.

⁴ Nyárádi 2013, Nyárádi 2015, Nyárádi 2016.

⁵ Orbán 1982.

⁶ SzOkL I-VIII, SzOkL új I-VIII.

⁷ Balogh 2005, Balogh 2011.

studiate de *Entz Géza*,⁸ ale cărui cercetări sunt indispensabile pentru analiza construcțiilor istorice din regiune. De asemenea, volumul *Monumentele istorice ale Scaunului Odorhei din Evul Mediu* (A középkori Udvarhelyszék műemlékei) de Dávid László conține numeroase informații relevante, inclusiv despre Mugeni.⁹

Cercetările lui *Benkő Elek* asupra istoriei medievale a Ținutului Secuiesc oferă o bază solidă atât prin prisma rezultatelor arheologice,¹⁰ cât și pentru înțelegerea contextului social și economic al regiunii. Din perspectiva Mugeniului, lucrările lui *B. Nagy Margit* au o importanță majoră,¹¹ fiind primele care au oferit o prezentare detaliată a istoriei conacelor nobiliare din localitate. Studiile sale reprezintă surse fundamentale pentru investigarea familiilor nobiliare locale.

Aceeași direcție de cercetare a fost continuată de rezultatele arheologice ale familiei *Ferenczi*,¹² precum și de investigațiile istorice locale realizate de *Nyárádi Zsolt*, care au contribuit la o mai bună cunoaștere a regiunii. În ceea ce privește genealogia, lucrările lui *Nagy Iván*¹³ și studiile genealogice ale lui *Pálmay József*¹⁴ oferă o imagine de ansamblu asupra istoriei și originii familiilor nobiliare. Aceste lucrări permit identificarea relațiilor de rudenie și sociale dintre familiile nobiliare din Mugeni, fiind utile în corelarea cu sursele arhivistice.

În final, trebuie menționate și cercetările istorice locale deja publicate. Monografia *Mugeni* furnizează numeroase informații valoroase despre istoria așezării,¹⁵ patrimoniul construit și trecutul comunității locale. Toate aceste surse au constituit baza actualei cercetări, oferind un cadru solid pentru dezvoltarea ideilor mele.

Metodologie

Principalul obiectiv al cercetărilor mele este prezentarea detaliată a istoriei așezării studiate, incluzând atât săpăturile arheologice, cât și analizele sursele istorice. În cadrul analizei, am acordat o atenție deosebită monumentelor rurale mai mici, dar semnificative din punct de vedere al protejării patrimoniului, care adesea sunt lăsate în paragină. Importanța acestora este incontestabilă, deoarece ele păstrează elemente esențiale ale culturii populare.

⁸ Entz G 1943, Entz G 1992, Entz G 1994, Entz G 1996.

⁹ Dávid 1981.

¹⁰ Benkő E 1993, Benkő E 1992, Benkő E 2016, Benkő E—Demeter—Székely 1997, Benkő E—Székely 2008, B.Nagy 1970, B.Nagy 1973.

¹¹ B. Nagy 1970, B.Nagy 1973.

¹² Ferenczi 2001.

¹³ Nagy II-XI. kötet.

¹⁴ Pálmay 1999, Pálmay 2003.

¹⁵ Kardalus 2001a, Kardalus 2005.

Din acest motiv, cercetarea mea poate fi împărțită în trei piloni principali. Primul constă în prezentarea istorică a așezării, analizând evenimentele și procesele locale. Al doilea pilon vizează investigarea familiilor nobiliare legate de această localitate, examinând prezența și rolul lor social. În cele din urmă, al treilea pilon este dedicat studiului conacelor nobiliare, realizat prin prelucrarea surselor arhivistice și arheologice.

Pe tot parcursul cercetării, am adoptat o abordare multidisciplinară, combinând metodele arheologiei, istoriei și studiilor locale. Prin integrarea documentelor de arhivă și a rezultatelor arheologice, am reușit să analizez subiectul dintr-o perspectivă nouă, oferind o imagine mai completă asupra trecutului așezării. Procesul de colectare a datelor a început prin analiza studiilor istorice locale deja publicate, urmată de cercetări de arhivă realizate la arhivele din Miercurea Ciuc, Târgu Mureș, Cluj-Napoca și Budapesta. Examinarea acestor surse a fost esențială pentru plasarea evenimentelor în contextul istoric corect, permițând clarificarea unor aspecte esențiale ale subiectului.

Pe lângă studiul arhivistic, am analizat și date arheologice, utilizând atât săpături de amploare mică, cât și metode non-invazive, cum ar fi prospecțiunile de teren periegeze și fotografia aeriană cu dronă. Întregul proces de cercetare a fost însoțit și susținut activ de către *Nyárádi Zsolt*, cercetător al Muzeului Haáz Rezső din Odorheiu Secuiesc. Digitalizarea documentelor de arhivă a avut un rol esențial în prelucrarea datelor. Materialului arheologic și a listelor de bunuri a contribuit la înțelegerea situației economice și sociale a domeniilor, precum și a stilului de viață al familiilor nobiliare.

Astfel, cercetarea s-a concentrat pe conacele nobiliare din Mugeni și pe familiile care le-au deținut, cu un accent special pe listele de inventare din secolele XVIII-XIX, găsite în arhivele familiilor Korda, Bethlen, Wesselényi și Rhédei. Pe baza acestor surse, a fost posibilă reconstruirea structurii economice și a relațiilor sociale ale domeniilor nobiliare. Cu toate acestea, trebuie menționat că, deși am reușit să consult un volum semnificativ de documente de arhivă, inaccesibilitatea anumitor surse, precum și restricțiile impuse de pandemia de Covid-19, au constituit un obstacol în desfășurarea cercetărilor. Totodată, lipsa posibilității de a realiza săpături arheologice de amploare a limitat analiza detaliată. În ciuda acestor dificultăți, prin examinarea surselor disponibile, am reușit să ofer o imagine detaliată a trecutului așezării și a patrimoniului său cultural.

Rezultate

În conformitate cu obiectivele stabilite, am încercat să analizez viața cotidiană a comunității, acordând o atenție deosebită aspectelor, care până acum nu au fost studiate. Investigațiile arheologice de teren și analiza documentelor de arhivă au permis reconstituirea

conacelor nobiliare, ceea ce, în sine, reprezintă un rezultat semnificativ. Aceste reședințe nu au fost importante doar pentru nobili și „*lóff*” ci și pentru întreaga societate locală, având un rol central din punct de vedere economic și cultural. Deși acest aspect nu a fost încă pe deplin recunoscut în rândul specialiștilor locali, importanța acestor conace este incontestabilă.

Mugeni a fost locuit încă din epoca fierului, iar din secolele XI-XII, secuii din ramura Telegdi s-au stabilit definitiv aici. Pe parcursul Evului Mediu, localitatea a devenit un centru tot mai important, evoluție la care familiile nobiliare au contribuit semnificativ. Cercetarea mea a confirmat succesiunea și legăturile locale ale mai multor familii nobiliare, printre care îi putem numi familiile Bögözi, Farkas, Borsai Nagy, Korda, Ugron, Iktári Bethlen, Mikó și Battha. De asemenea, am studiat și implicarea familiilor Kornis, Bánffy și Teleki, deși rolul acestora necesită cercetări suplimentare. Analiza relațiilor dintre aceste familii a scos la iveală un sistem complex de interacțiuni, bazat adesea pe alianțe matrimoniale și tranzacții funciare. Deși au existat și conflicte, în general, cooperarea dintre aceste familii a contribuit la dezvoltarea localității.

Unul dintre cele mai importante rezultate ale cercetării este confirmarea existenței a două conace nobiliare și localizarea exactă a acestora. Până acum, sursele documentare menționau doar un singur conac, astfel încât această descoperire contribuie semnificativ la o înțelegere mai profundă a istoriei Mugeni. Prin analiza documentelor de arhivă și a inventarelor, am reușit să reconstituim schimbările în dotărilor acestor conace, reflectând astfel situația economică și preferințele culturale ale nobilimii locale. Creșterea numărului de piese de mobilier, ustensile casnice și obiecte de lux (pian, tablouri aurite, oglinzi etc.) demonstrează că nobilii din Mugeni erau receptivi la transformările economice și artistice ale societății transilvănene.

Activitatea patronală a nobilimii a jucat un rol esențial în viața comunității, în special în ceea ce privește construcțiile eclesiastice. Reconstrucțiile succesive ale bisericii nu ar fi fost posibile fără sprijinul financiar al familiilor nobiliare. Începând din secolul al XV-lea, au avut loc mai multe etape de extindere și modernizare, în urma cărora biserica inițial romanică a fost transformată, mai întâi în stil gotic, apoi adaptată noilor cerințe ale Reformei Protestante. Documentele istorice indică faptul că majoritatea familiilor nobiliare locale au contribuit activ la aceste lucrări, atât prin donații financiare, cât și prin sprijin direct.

În concluzie, cercetarea mea a evidențiat faptul că nobilimea din Mugeni nu s-a limitat doar la conservarea proprietăților și statutului său social, ci a avut o influență activă asupra dezvoltării economice și culturale a localității. Evoluția conacelor, relațiile dintre familiile nobiliare și rolul acestora în construcțiile bisericesti au contribuit la consolidarea

importanței istorice a Mugeniului. Astfel, această localitate rămâne un punct de referință esențial în studiul istoriei scaunului Odorhei și al întregii regiunii transilvănene.

Studiul agriculturii și creșterii animalelor din Mugeni este esențial pentru înțelegerea condițiilor economice locale, în special pe baza informațiilor găsite în recensămintele istorice. Prin analiza utilizării terenurilor și a practicilor de producție, se conturează o imagine a economiei agrare din scaunul Odorheiului în secolele al XVI-lea și al XVII-lea, puternic influențată de sărăcie și războaie. Creșterea animalelor și agricultura erau inseparabile, deoarece unul dintre scopurile principale ale cultivării plantelor era hrănirea animalelor, iar creșterea acestora contribuia la menținerea fertilității solului. Dintre uneltele agricole, erau larg răspândite plugul de lemn cu componente din fier, precum și diverse căruțe și diferite unelte. Principalele culturi includeau grâul, ovăzul, orzul și meiul, în timp ce secara apare în secolul al XVIII-lea, iar alacul este menționat o singură dată. Fabricarea locală a berii era, de asemenea, o activitate documentată, practică de nobilii din Mugeni, deși doar pentru o perioadă limitată.

În ansamblu, am constatat că activitățile economice din Mugeni se încadrau bine în condițiile agrare ale scaunului Odorheiului. Agricultura și creșterea animalelor erau în strânsă interacțiune, iar, deși condițiile de producție s-au schimbat de-a lungul secolelor, comunitatea locală s-a străduit să se adapteze. Perioadele dificile și condițiile feudale au îngreunat dezvoltarea, totuși agricultura locală a persistat, asigurând traiul atât al nobilimii, cât și al satului, în mare parte într-un mod autosustenabil.

Rezultatele cercetărilor arheologice au fost validate prin sondaje de excavare, analiza fotografiilor aeriene și periegheze de teren, confirmând că situl nu era doar locuit, ci și era un centru important de activități economice. Zidurile de piatră descoperite și fragmentele ceramice ornamentate indicau clar prezența nobililor, ceea ce a fost confirmat și listelor de inventare. Aceste surse nu doar că au completat informațiile existente, dar au oferit și perspective noi asupra stilului de viață nobiliară și gestionării proprietăților. Studiul mobilierului de epocă, al obiectelor casnice și al structurilor clădirilor a permis reconstruirea activităților cotidiene din acea perioadă.

Cercetările ulterioare ar putea dezvălui detalii noi despre ramurile nobiliare din zonă, dintre care în prezent este în atenție o proprietate care a aparținut familiei Bethlen din Iktar. Deși clădirea originală nu mai este vizibilă, sursele arhivistice și datele arheologice ne-au permis să schițăm o posibilă evoluție planimetrică, a cărei confirmare completă ar necesita o cercetare arheologică amplă. În schimb, conacul Ugron, care încă se află în picioare, oferă perspective mai optimiste, deoarece clădirea prezintă numeroase oportunități pentru

valorificarea patrimoniului cultural și istoric. Reutilizarea unor astfel de clădiri ascunde un potențial semnificativ, mai ales din perspectiva turismului rural. Un proiect bine structurat nu ar crea doar valoare economică, ci și intelectuală și culturală, contribuind în același timp la păstrarea moștenirii noastre istorice.

În concluzie, analiza relației dintre nobilimea din Mugeni și comunitatea locală a evidențiat faptul că familiile nobiliare nu aveau doar putere economică și politică, ci jucau și un rol social și cultural important. Aceste relații și caracteristici nu se manifestau doar în interacțiunile dintre nobili și săteni sau dintre nobili și liderii religioși, ci și în structura socială, dezvoltarea arhitecturală și evoluția regiunii. Concluziile acestei cercetări depășesc granițele Mugenului, oferind o perspectivă asupra modului în care colaborarea dintre nobilime și comunități a modelat structurile sociale, culturale și economice ale Transilvaniei. Astfel, aceste descoperiri nu sunt doar lecții valoroase pentru istoria locală, ci și pentru înțelegerea relațiilor dintre nobilimea transilvăneană și societățile rurale. Istoria nobilimii din Mugeni, a domeniilor și conacelor lor reflectă în punct de vedere complexe prin care societatea este responsabilă pentru păstrarea tradițiilor culturale și a valorilor economice, asigurând astfel nu doar supraviețuirea, ci și înflorirea patrimoniului nostru cultural. Din acest motiv, consider esențial ca astfel de cercetări să se continue, pentru a înțelege și a transmite mai departe această moștenire în mod demn.

Levéltári források

ADT I	I. Katonai felmérés, Székelyföld szelvény, Bögöz Katonai Térképészeti Intézet, 1763-1787. Elérhető ADT, https://adtplus.arcanum.hu , Utoljára megnézve: 2025.01.20 23:43.
ADT II	II. katonai felmérés, Székelyföld szelvény, Bögöz, Katonai Térképészeti Intézet, 1806-1869, Elérhető ADT https://adtplus.arcanum.hu , Utoljára megnézve: 2025.01.20 23:45.
ADT III	III. katonai felmérés, Székelyföld szelvény, Bögöz, Katonai Térképészeti Intézet, 1869-1887. Elérhető ADT https://adtplus.arcanum.hu , Utoljára megnézve: 2025.01.20 23:48.
ADT 19.sz	19. századi kataszteri térkép, Bögöz, Kataszteri Térképészeti hivatal, 1850-1880, Elérhető ADT https://adtplus.arcanum.hu , Utoljára megnézve: 2025.01.20 23:50.
MNL Magyar Nemzeti Levéltár Kornis és rokon	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, Kornis, és rokon családok 1870: 1 csomó 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 16.
MNL Magyar Nemzeti Levéltár Rhédei család	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, Rhédei családi levéltára 588: 2 csomó 5 tétel, 5 csomó 12 tétel, 5 csomó 17 tétel, 6 csomó 20 tétel, 8 csomó 35 tétel, 8 csomó 36 tétel, 8 csomó 37 tétel, 8 csomó 39 tétel.
MNL Magyar Nemzeti Levéltár Rhédei Mihály	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest, Rhédei Mihály 1869: 7 csomó 4 tétel, 7 csomó Jobb István.
RNL Hargita Megyei Hivatal Székely nemesi cs.	Román Nemzeti Levéltár, Csíkszeredai fiók, FOND Székely nemesi családok gyűjteménye, 1650-1949.591

RNL Hargita Megyei Hivatal Udvarhelyszék	Román Nemzeti Levéltár, Csíkszeredai fiók, Fond Udvarhelyszék, 73.
RNL Hargita Megyei Hivatal Borsai Nagy	Román Nemzeti Levéltár, Csíkszeredai fiók, Fond Borsai Nagy, 351.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Bánffy	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Bánffy családi levéltár, 166.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal iktári Bethlen cs.	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Bethlen de Iktár, 329: 1-17, 12, 21, 65, 77,391,399,400,401,402,575, 577, 584, 587, 755, 756, 764, 821,868, 869.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Gyulai	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Gyulai, 64, V. csomó: 10.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Haller	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Haller családi levéltár, 64, XV. csomó: 1, 2.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Korda 340	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Korda családi levéltár 340: 8, XXXVI, XLV, 23 CXXI, 25 CLI, 46 CCXVI, 54, 58, 63.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Korda 191	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Korda családi levéltár, 191.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Korda 377	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Korda családi levéltár, 377, I 48 CCCXLIX.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Székely láda	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Székely láda, 16: 35, 37, 38, 39, 53, 62.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Torma	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Torma családi levéltár 216.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Városi tanács	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Kolozsvári városi tanács iratai, 71.

RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Vegyes	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Vegyes összeírások 64, XIII. csomó: 13, 14, 15, 16, 21.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Zsibói Wesselényi	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Wesselényi de Jibou 250: 179, 180, 182, 255,256,257,258, 261, 274,275,276,298, 303, 363, 401,432,443.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Hadadi Wesselényi	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Wesselényi Hodod családi levéltár 1601-1873, 221sz.: 70-71,80,81,100,185.
RNL Kolozsvár Megyei Hivatal Cegei Wass család	Román Nemzeti Levéltár, Kolozsvári fiók, Fond Wass de Ţaga családi levéltár 219: 53.
RNL Maros Megyei Hivatal Családi	Román Nemzeti Levéltár, Vásárhelyi fiók, Fondul Családi levéltár 1222-1879 nr. 158: 1, 19, 20, 21, 22, 57, 80, 129, 153.
RNL Maros Megyei Hivatal Teleki-Bolyai	Román Nemzeti Levéltár, Vásárhelyi fiók, Fond Teleki-Bolyai, 478.
RNL Maros Megyei Hivatal Teleki Szék	Román Nemzeti Levéltár, Vásárhelyi fiók, Fond Teleki de Szék családi levéltár: 11 A nr.1, 11A nr. 7, 11A 17, 11A nr. 18, 11A nr 19, 11A nr. 20, 11A nr. 21.
RNL Maros Megyei Hivatal Teleki Bolyai	Román Nemzeti Levéltár, Vásárhelyi fiók, Gyűjtemény Teleki Bolyai 1220-1905: 39, 40, 43, 80, 109.
RNL Maros Megyei Hivatal Jobbággy	Román Nemzeti Levéltár, Vásárhelyi fiók, Jobbággy összeírások 76 : 362, 432, 448.

Könyvészet

Kiadott források

ErdKirKönyv	Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei, I. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kiadása, Kolozsvár, 2005.
-------------	---

B. Nagy 1973	B. Nagy Margit: <i>Várak, kastélyok, és udvarházak, a XVII-XVIII. századi erdélyi összeírások, és leltárak</i> , Bukarest, 1973.
ET 2008	Tüdös S. Kinga: <i>Erdélyi testamentumok III</i> , Erdélyi nemesek, és főemberek végrendeletei 1600-1660, Marosvásárhely 2008.
Franz 1897	Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. Zimmermann, Franz; Gündisch, Gustav (Eds.), II. Hermannstadt–Bukarest. 1897.
Gyászjelentések Korda	Magyar könyvészet 1712-1920. Gyászjelentések, Korda Györgyné Teleki Zsuzsanna. Internetes forrás: Arcanum .Forrás: https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Petrik-magyar-konyveszet-17121920-2/17121860viii-FC54/gyaszjelentések-100F5/kordagyorgyne-teleki-zsuzsanna-hatart-vetett-az-ur-isten-minden-szulottek-eletenekkedves-felesegemetteleki-susannamat-ez-holnap-13-dik-napjan-10315/ . Utoljára megtekintve: 2024.11.02.
Erdélyi Okmánytár	Jakó Zsigmond: <i>Erdélyi Okmánytár</i> , I-IV (1023-1372), Magyar Országos Levéltár kiadványa, Budapest, 1997-2014.
MonVat 1887	Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia. Vatikáni magyar okirattár. I/lé Rationes collectorum pontificorum in Hungaria. Pápai tizedszedők számadásai 1281-1375 (Fehérpataky László bevezető tanulmányával), Budapest.
Nagy 1891	Nagy Imre: <i>Anjou-kori okmánytár</i> 1353-1357, VI. Szerk. Nagy Imre, Budapest, 1891.
Népszámlálások 1960	Az első magyarországi népszámlálás, 1784-1787, Központi statisztikai hivatal könyvtára, Művelődésügyi minisztérium levéltári osztálya, Megjelent az 1960. évi népszámlálási sorozat köteteként, Budapest, 1960.
Népszámlálások 1994	Az 1850. évi erdélyi népszámlálás, második javított kiadása, Budapest, 1994.
ÖStA	Österreichische Staatsarchiv. Kriegsarchiv Kartenabteilung Anhang zu der Kriegs des Gross

Fürstenthum Siebenbürgen. III. kötet. Sectio 193/704-706.

SzOkL

Székelv Oklevéltár I-VIII, Szerk. Szabó Károly, Szádeczky Kardoss Lajos, Barabás Samu. Budapest-Kolozsvár, 1872-1934.

SzOkL új

Székelv Oklevéltár, Új sorozat, I-VIII, Közzéteszi: Demény Lajos, Pataki József, Tüdös S. Kinga, Marosvásárhely, 1983-2006.

Bibliográfia

- Ághné 1989 Ághné Korompay Katalin: *Veszélybe került Romániai települési értékek*, 366-367. In. Élet és Tudomány, január-június, 44. évfolyam, 12. szám, 1989.
- Bakonyi 2009 Bakonyi Regina: *Egy késő középkori udvarház Disznajón*, 80-87. In. Colligate Fragmenta!, Örökségvédelem Erdélyben (főszerk. N. Kis Noémi), Örökségvédelmi konferencia 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
- Bakonyi 2013 Bakonyi Regina: *A disznajói udvarház kutatása*, 1-29. In. Castrum, A Castrum Bene Egyesület folyóirata, 16. szám, Budapest, 2013.
- Balogh 2005 Balogh Judit: *A székely nemesség kialakulásának folyamata a 17. század első felében* In. Erdélyi Tudományos Füzetek, 254, Kolozsvár, 2005.
- Balogh-Horn Balogh Judit — Horn Ildikó: *A hatalomépítés útjai, A homoródszentpáli Kornis család története*, 880-927 oldal, In. Századok, 142. évf. 1. sz. 2008.
- Balogh 2011 Balogh Judit: *Székelyföldi Karrierrek*. Az udvarhelyszéki nemesség hatalomszerzési lehetőségei a 16. század második felében, Budapest, 2011.
- Barabás 2018 Barabás Dóra (házasság után Tassaly): *Udvarházaink, mint társadalmunk örökségének részei*, 17-25. In. Pro Scientia ruralis, A pro agricultura Hargitae Universitas Alapítvány folyóirata (főszerk. Bíró. A. Zoltán), III. évf. 3-4. sz. 2018.
- Bárth 1996 Bárth János: *Szállások, falvak, városok*. A magyarság települési hagyományai, Kalocsa, 1996.
- Beck—Sedlmayr Beck Zsuzsanna — Sedlmayr János: *Holt műemlékeink helyreállítása, és felhasználása*, 1-6. In. Műemlékvédelem, XLIV. évf. 1. sz. 2000.

- Bencze 2001 Bencze Domokos: *Birtokviszonyok, és gazdasági élet*, 231-238. In. Bögöz 1332-2000 (Szerk. Dr. Kardalus János), Sepsiszentgyörgy, 2001.
- Benda 1988 Benda Kálmán: *Erdély története a fejedelemség korában*, 50-55. In. Confissio 1988, 12. évfolyam, 1-4. sz., 1988.
- Benkő S 1979 Benkő Samu: *Székely felkelés, 1595-1596*, Bukarest, 1979.
- Benkő E 1993 Benkő Elek: *A székelyek és Székelyföld régészeti kutatásainak eredményei, és feladatai*, 5-20. IN. Aetas, Szeged, 3. sz. 1993.
- Benkő E 1992 Benkő Elek: *A középkori Keresztúr-szék régészeti topográfiája*, Budapest, 1992.
- Benkő E 2008 Benkő Elek: *A középkori Székelyföld I-II*, MTA Bölcsészstudományi Kutatóközpont Régészeti Intézete, Budapest, 2008.
- Benkő E 2016 Benkő Elek: *Székelyföld története I-II-III*. MTA-BTK-EME-HRM, Székelyudvarhely, 2016.
- Benkő E—Demeter—Székely 1997 Benkő Elek — Demeter István — Székely Attila: *A középkori mezőváros Székelyföldön*, Erdély tudományos füzetek 223, Kolozsvár, 1997.
- Benkő E —Székely 2008 Benkő Elek — Székely Attila: *Középkori udvarház és nemesség a Székelyföldön*, 2008.
- Benkő L 1985 Benkő Lóránd: *Adalékok a székelyek korai történetéhez*, 22-29. In. Honismeret 1985, 13. évfolyam, 5. sz. 1985.
- Bicsok—Orbán 2015 Bicsok Zoltán — Orbán Zsolt: *„Isten segédelmével udvaromat megépítettem...”* Történelmi családok kastélyai Erdélyben, Csíkszereda, 2015.
- Bicsok 2015 Bicsok Zoltán: *Családi archívumok a Román Nemzeti Levéltár Hargita Megyei Hivatalának őrzésében*, 27-66. In. Levéltári Szemle, 65. évf., 1. sz. 2015.
- Bicsok 2016 Bicsok Zoltán: *Adalékok két csíkszéki nemesi család pecsétgyakorlatának történetéhez*, 94-139. In

- Areopolisz XV (Szerk. Kolumbán Zsuzsanna), Székelyudvarhely, 2016.
- Bicsok 2018 Bicsok Zoltán: „...jobb lévén egy keveset egy ideig fel áldozni, mindsem annak meg tagadása miatt az egészet örökösen el veszteni.” 55-81. Csíkszék nemesi társadalma az utolsó nemesi felkelés idején 1809-1814, CSSZM évkönyve, 2018.
- Bíró 1945 Bíró Venczel: *Az erdélyi udvarházak gazdasági szerepe a XVII. század második felében*, 3-38, In. *Az erdélyi tudományos intézet évkönyve* (Szerk. Szabó. T. Attila), Kolozsvár, 1945.
- Boér 2009 Boér Hunor: *A Székely Nemzeti Múzeum az erdélyi örökségvédelem történetében, 1875-1977*, 37-46. In. *Colligate Fragmenta!*, Örökségvédelem Erdélyben (főszerk. N. Kis Noémi), Örökségvédelmi konferencia 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
- B. Nagy 1970 B. Nagy Margit: *Reneszánsz, és barokk Erdélyben*, Művészettörténeti tanulmányok, Bukarest, 1970.
- Bierbauer 1942 Bierbauer Virgil: *A Székelyföld templomairól, 140-154* In. *Magyarságtudomány*, Budapest, I. sz., 1942.
Online forrás, utoljára megtekintve 2025. 02. 25
https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/34355/Magyarsagtudomany_1942_I_Bierbauer_Virgil.pdf
- Bogdán 1978 Bogdán István: *Magyarországi hossz és földmértékek a XVI. század végéig*, Budapest, 1978.
- Csáki—Nyárádi Csáki Árpád — Nyárádi Zsolt: *Nemesi udvarház Bethlenfalván*, 16-25 IN. *Lustra*, VI. évfolyam, 1. sz. 2019.
- Civil 2015 Civil *Műemlékvédelmi Kézikönyv*, Civil Együtműködések a műemlékvédelem területén, Bögözi Református Műemléktemplom Komplex Restaurálási Program, 2015.
- Czuczor 1862 Czuczor Gergely: *A magyar nyelv szótára*, A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából készült, 1862-1866.

- Csendes 1982 Csentes László: *1782-ben vette kezdetét Magyarország részletes katonai felmérése*, 93-123 In. Hadtörténelmi közlemény, 95. évfolyam, 1. sz. 1982.
- Dávid 1981 Dávid László: *A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei*, Bukarest, 1981.
- Dávidházi 1972 Dávidházi Péter: *Régi udvarház: történelem, és elidegenedés*, 888-903. In. Irodalomtörténet, 54. évfolyam, 1. sz. 1972.
- Diószegi 2009 Diószegi László: *Kinek az öröksége? Eredmények, és nehézségek a határainkon túli örökségvédelemben*, 28-37. In. Colligate Fragmenta!, Örökségvédelem Erdélyben (főszerk. N. Kis Noémi), Örökségvédelmi konferencia 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
- Emődi 2008 Emődi Tamás: *Műemlék kutatások támogatása Erdélyben*, 16-20. In. Műemlékvédelem, LII, 2008/1.
- EMSZT Szabó T. Attila: *Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár*, I-VIII. kötet. 1975, Budapest-Bukarest.
- Entz G 1943 Entz Géza: *A középkori székely művészet kérdései*, Kolozsvár, 1943.
- Entz G 1992 Entz Géza: *Középkori udvarházak Erdélyben*, 109-113 In. Korunk, 1992, III. évfolyam, 3. sz. 1992.
- Entz G 1994 Entz Géza: *Erdély építészete a 11-13. században*, Kolozsvár, 1994.
- Entz G 1996 Entz Géza: *Erdély építészete a 14-16. században*, Kolozsvár, 1966.
- Entz Géza A 2016 Entz Géza Antal: *Műemlékvédelmi topográfia kutatása Erdélyben, és Nyugat Európában*, Testimoni Litterarum, Tanulmányok Jakó Zsigmond tiszteletére, (Szerk. Dáné Veronka) Kolozsvár, 2016, Internetes hozzáférés, utoljára megnyitva 2024.11.12: https://real.mtak.hu/41780/1/EntzG_JakoEkv_u.pdf
- Etimológia 1967 *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*, Készült a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének és az Eötvös Loránd Tudományegyetem I. sz. Magyar Nyelvészeti Tanszékének közös

- munkájaként, főszerkesztő: Benkő Loránd, Budapest, 1967-1984.
- ÉrtSz Online *A Magyar Nyelv értelmező szótára*, Szerkesztette a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi intézete, 1953-1962. Online forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/> . Utoljára megtekintve: 2025.01.22.
- Ferencz—Kánya 2003 Ferenc Angéla— Kánya József: *A kulturális örökség védelme a kulturális ipar alapjai*, 326-352 Online forrás, utoljára megtekintve 2025. 02. 25. https://adatbank.ro/html/cim_pdf1947.pdf
- Ferenczi 2001 Ferenczi Géza: *Bögöz régmúltja*, 58-68 In. Bögöz 1332-2000 (szerk. Dr. Kardalus János), Sepsiszentgyörgy, 2001.
- Filep 2020 Filep Antal: *A kataszteri térképek feltárják a rejtőzködő műemlékeket, Sárospatak erősítésének nyomai a kataszteri térképen*, 19-33. IN. Catastrum, 7. évf. 1-4. sz. 2020.
- Goóg 2015 Goóg Melinda Éva: *A magyarországi műemlékvédelem története a 20. század első feléig*, 76-90. In. Doktorandusz hallgatók IV. konferenciája, Eger, 2015, május 14.
- GY. R 1903 GY.R: *Ősfák. Értekezések, és önálló cikkek. Teleki Ferenc*, 74-75 In. Geneológiai füzetek (szerk. Sándor Imre, Sebestyén József), 1 évf., 1903.
- Hautgout 1881 Hautgout Julianna: *Ischoblennia*, 453-454 IN. Magyar Lexikon 9. része, 1881.
- Iacob 2015 Dan Dumitru Iacob (szerk.): *Avere prestigiu și cultură materială în surse patrimoniale. Inventare de averi din secolele XVI-XIX*, Iași, 2015.
- Ionuț Ionuț Julean: *Mutilarea palatului Toldalagi-Korda din Cluj-Napoca*. Online forrás, utoljára megnézve 2025.02.28: https://www.academia.edu/24333972/Mutilarea_palatului_Toldalagi_Korda_din_Cluj_Napoca_in_memoria_pro_memoria_nobilis_familiae_Korda_de_Borosjen_ő?fbclid=IwY2xjawIvLZFleHRuA2FlbQIxMAABHa

muhS0HbnlZ4qBiOMyJkWYqxYd_e1-
SoKxMdgPns7JkmXE2YO5cEt58fA_aem_QYACtbG
-Vpl8QfiOFeA3MA

- Imreh 1947 Imreh István: *Székely falutörvények*, Kolozsvár, 1947.
- Imreh 1959 Imreh István: *Székely paraszti jegyzőkönyvek, pásztorlási határozatok, 1717-1928, 161-190* In. Agrártörténeti szemle, 2. évfolyam, 1-4. sz. 1959.
- Imreh—Csetri 1964 Imreh István — Csetri Elek: *Az árutermelés fokozódása az erdélyi mezőgazdaságban a feudalizmus bomlásának idején, 1625-1632*. In. Századok, 98. évf., 1-2. sz. 1964,
- Imreh 1967 Imreh István: *A jobbágy munkaerő felhasználása a Toldalagi birtokon 1789-1782*, 71-100. In. Magyar Történeti tanulmányok (Szerk. Szendrey István) 1. szám, 1967.
- Imreh—Pataki 1969 Imreh István — Pataki József: *Adatok Udvarhelyszék mezőgazdaságához 1570-1610*, 131-141. In. Aluata, 1. évf. 1969.
- Imreh—Pataki 1970 Imreh István — Pataki József: *Adatok Udvarhelyszék állattartásához 1570-1610*, 169-184 In. Aluata 2. évfolyam, 1. szám, 1970.
- Imreh 1979 Imreh István: *Erdélyi hétköznapiak*, Bukarest, 1979.
- Imreh 1983 Imreh István. *A törvényhozó székely falu*, Bukarest, 1983.
- Imreh 1999 Imreh István: *Mezőgazdasági rendtartások egyezségek, utasítások, 112-131*, In. Erdélyi eleink emlékezete (1550-1850), Szerk. Juhász Gyula., Budapest-Kolozsvár, 1999.
- Oberlander—Tárnoveanu 2002 Oberlander—Tárnoveanu Irina: *Un viitor pentru trecut, Ghid de bună practică pentru păstrarea patrimoniului cultural*, 9-17, Institutul de Memorie Culturală (cIMeC), 2002.
- Jakab—Szádeczky 1901 Jakab Elek — Szádeczky Lajos: *Udvarhely vármegye története*, Budapest, 1901.

- Jankó 2019 Jankó Annamária: *A katonai és a kataszteri felmérések kölcsönhatása 1763-1940*, 3-18 In. *Catastrum*, 6 évfolyam, 1. szám, 2019.
- Jékely 2001 Jékely Zsombor: *A bögözi templom*, 68-75 In. *Bögöz 1332-2000* (szerk. Dr. Kardalus János), Sepsiszentgyörgy, 2001.
- Juhász 1947 Juhász István: *A székelyföldi református egyházmegyéek*, Kolozsvár, 1947.
- Kardalus 2001 Dr. Kardalus János: *Népélet és életforma*, 111-187 In. *Bögöz 1332-2000* (szer. Dr. Kardalus János), Sepsiszentgyörgy, 2001.
- Kardalus 2001a *Bögöz monográfia*, Tanulmányok a faluról és társadalmáról, (Szerk. Dr. Kardalus János), 2001.
- Kardalus 2005 *Bögöz monográfia, II*, Tanulmányok a faluról és társadalmáról, (Szerk. Dr. Kardalus János), 2005.
- Kántor 1983 Kántor Lajos: *Az udvarház élete*, 789-791 In. *Korunk*, 42. évf. 10. szám, 1983.
- Kárpátaljai 2001 *Acta Hungarica: IV. Kárpátaljai magyar nyelvjárások szótára* G-J, *Acta Hungarica* 13-14 (2001-2003).
- Kempelen 1911 Kempelen Béla: *Magyar nemesi családok* II. kötet, Budapest, 1911.
- Keresztes 1995 Keresztes Gyula: *Maros megyei kastélyok, és udvarházak*, Marosvásárhely, 1995.
- Kilyéni 1818 Kilyéni Székely Mihály: *A Nemes Székely Nemzetnek Constitutiója*, Privilegiumai, és a jószág leszállását tárgyzó némely törvényes ítéletei, több hiteles leveles-tárokból egybeszedve, Pest, 1818.
- Kordé 2001 Kordé Zoltán: *A középkori székelység. Krónikák, és oklevelek a középkori székelyekről*, Csíkszereda, 2001.
- Kovács András 2003 Kovács András: *Késő reneszánsz építészet Erdélyben 1541-1720*, Budapest-Kolozsvár, 2003.
- Kovács Anikó 2002 Kovács Anikó: *Régi katonai térképek szegélyezése*, Internetes forrás:
<http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/szakdolg/kovacs->

	aniko/dolg.htm Utoljára megtekintve: 2024.11.15. 2002.
Kőváry 1871	Kőváry László: <i>Péchy Simon</i> , 34-48 In. Keresztény Magvető, 6. évf, 1. kötet, 1871.
Kulcsár 1989	Kulcsár Árpád: <i>A gernyeszegi kastély Teleki Mihály kancellár korában, és inventárium a 1685-ből</i> , 150-163, In. Művészettörténeti értesítő (szerk. Mojzer Miklós), 38. évf., 1-4. sz., 1989.
Larix 2024	Larix Stúdió: <i>A fiatfalvi Ugron kastély feltámadása</i> , Építészeti fórum, 2024.10.01 Online Forrás, utoljára megnyitva: 2024.11.12. https://epiteszforum.hu/fensegesen-elni--a-fiatfalvi-ugron-kastely-feltamadasa
Lege5	Internetes forrása a műemlékvédelmi törvénykezésnek: https://lege5.ro/Gratuit/hezdmnjq/legea-nr-422-2001-privind-protejarea-monumentelor-istorice . Utoljára megtekintett: 2024.11.20.
Lővei 2014	Lővei Pál: „Konzerválni és nem restaurálni” <i>A műemlékvédelem elvei, régebbi, és újabb törekvései</i> , 41-50 , In. Műemlékvédelem (főszerk. Valter Ilona), LVIII évf., 1. sz. , 2014.
Makkai—Mócsy 1986	Makkai László — Mócsy András: <i>Erdély története</i> , Budapest, 1986.
Műemlékvédelem	Műemlékvédelem Erdélyben VI, <i>Műemlékvédelmi programok Hargita megyében</i> , Szováta, 2014.
Nagy	Nagy Iván: <i>Magyarország családai czímerekkel</i> 2-11. kötet, Nemzékrendi táblákkal. 2. kötet iktári Bethlen család. 3. kötet Dániel család. 6-7. kötet, Korda család (borosjenői gróf) és Mikó család. 11. kötet Teleki család. Pest, 1858-1868.
Nemes—Nagy 1900	Nemes Mihály — Nagy Géza: <i>A magyar viseletek története</i> , Budapest, 1900.
Nyárádi 2013	Nyárádi Zsolt: <i>Bögöz középkori temploma és temetője</i> , 9-17, IN. Isis. Erdélyi Magyar Restaurátor füzetek (szerk. Kovács Petronella), 13, Székelyudvarhely, 2013.

- Nyárádi 2015 Nyárádi Zsolt: *Bögözi nemesi családok és temetkezéseik*, 47-76. In. A Csíki Székely Múzeum évkönyve (főszerk. Salló Szilárd) 10, 2015.
- Nyárádi 2016 Nyárádi Zsolt: *Istennek ditsőségére tsináltatta*, Adatok a bögözi nemesi családok történetéhez, Bögöz, 2016.
- Nyárád—Barabás 2019 Nyárádi Zsolt — Barabás Dóra: *Egy későközépkori udvarház nyomában*, 4-9 In. Lustra 2.évf. 4-9. sz., 2019.
- Orbán 1982 Orbán Balázs: *Székelyföld leírása*, I-II, Budapest, 1982.
- Orgona 2013 T. Orgona Angelika: *Kornisok Székelyföldön-Kornisok Partiumban a 16. században*, 86-96. In. Kastélyok, Udvarházak, és lakóik a régi Székelyföldön, In memoriam Demény Lajos (1926-2010), Szerkesztette: Tüdős S. Kinga, Sepsiszentgyörgy, 2013.
- Orgona 2014 T. Orgona Angelika: *Unikornisok Tündérországbán. A ruszakai Kornisok Erdélyben (1546 k.-1648)*, Budapest, 2014.
- Paládi—Kovács 1980 Paládi — Kovács Attila: *A jászol kezdeti formái a magyar állattartásban*, 153-191, In. Ethnographia (szerk. Hofer Tamás), 91. évfolyam, 2. sz. 1980.
- Patrimoniu—Online Programul Patrimoniului—*Transilvania Trust*. Online felület, utoljára megnyitva 2024.11.13.
<https://www.transylvaniatrust.ro/ro/harta-turistica/programul-de-protectie-a-patrimoniului/>
- Pálmay 1999 Pálmay József: *Székely Nemesi családok, Udvarhely Vármegye Nemes Családjai*, Budapest, 1999.
- Pálmay 2003 Pálmay József: *Udvarhely vármegye nemes családjai-pótkötet*, Sepsiszentgyörgy, 2003.
- Pesty 2013 Pesty Frigyes: *Pesty Frigyes helynévgyűjteménye 1864-1865, Hargita megye, Országos Széchényi Könyvtár-Székely Nemzeti Múzeum*, Budapest-Sepsiszentgyörgy, 2013.
- Péter K 1980 Péter Katalin: *Az erdélyi társadalom élete a 17. század első felében*, 575-600. In. Századok, 114 évf. 4. sz. Budapest, 1980.

Péter S 2001	Péter Sándor: <i>Bögöz helynevei</i> , 187-206 In. Bögöz 1332-2000 (főszerk. Dr. Kardalus János), Sepsiszentgyörgy, 2001.
Pokoly 1905	Pokoly József: <i>Az erdélyi református egyház története</i> IV. kötet, Budapest, 1905.
Raport 2022	Raport de supraveghere arheologică, Mugeni nr. 198, Odorheiu Secuiesc, Nyárádi Zsolt, 03.01.2022.
Raport 2023	Raport de supraveghere arheologică, Mugeni nr. 207, Odorheiu Secuiesc, Nyárádi Zsolt, 20.04.2023.
Sándor 2009	Sándor Zsigmond Ibolya: <i>A fiatfalvi kastély, és lakóinak életmódja egy 1805-ös conscriptio alapján</i> , 605-622 In. Acta Siculica (főszerk. Kinda István), A Székely Nemzeti Múzeum évkönyve, 2009.
Sebestyén 2008	Sebestyén József: <i>A határon túli épített örökség határokon átívelő védelméért 1990-2007</i> , 1-15. In. Műemlékvédelem (főszerk. Valter Ilona), 52 évf., 1. szám, 2008.
Sebestyén 2009	Sebestyén József: „ <i>Idővel palotáink, házak, erős várak, városok elromlanak</i> ”, 20-28. In. Colligate Fragmenta!, Örökségvédelem Erdélyben (főszerk. N. Kis Noémi), Örökségvédelmi konferencia 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
Soós 2009	Soós Zoltán: <i>Erdély kulturális öröksége. A Maros Megyei Múzeum szerepe, kutatásai, és tárgyi hagyatéka</i> , 46-56 In. Colligate Fragmenta!, Örökségvédelem Erdélyben (főszerk. N. Kis Noémi), Örökségvédelmi konferencia 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
Somorjay 2013	Somorjay Sélysette: <i>A műemlékvédelmi alapelvek érvényesítése a hatósági eljárásokban</i> , 35-38 In. Műemlékvédelem (főszerk. Valter Ilona), 57. évfolyam, 1-6. sz. 2013.
Sófalvi 2017	Sófalvi András: <i>Hadakozás és önvédelem a középkori, és fejedelemségekori Udvarhelyszéken</i> , Kolozsvár, 2017 (PHD).

- Simony 1916 Simonyi Zsigmond: *Cibere*, 91-96 In. Magyar Nyelvőr (szerk. Simonyi Zsigmond), 45. évfolyam, 1916.
- Szabad 1945 Szabad szó, 1945, június, 2. évfolyam, 123-145. szám, 1945-06-25, 142. szám.
- Szabó 2023 Szabó Ágnes: *Bethlen Kata asszonyköre könyvtárainak rekonstrukciója*, Budapest, 2023.
- Szabó 1887 Szabó Károly: *Jelentések a kutatások eredményeiről, Jelentés a nagy ercsei gróf Toldalagi család radnótfáji levéltáráról Szabó Károlytól*, 71-88, In. Századok, 21. évfolyam, 8. sz., 1887.
- Szádeczky 1927 Dr. Szádeczky Kardoss Lajos: *A székelly nemzet története és alkotmánya*, Budapest, 1927.
- Szarvas 1890 Szarvas Gábor: *Magyar nyelvtörténeti szótár: a legrégebbi nyelvm emlékektől a nyelvújításig*, A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából, Budapest, 1890-1893.
- Székelly 1990 Székelly Zoltán: *Kora középkori települések a Székellyföldön (XI-XIV. század)*, 3-20. In. Veszprémi történelmi tár (főszerk. Dr. Praznovszky Mihály), I. kötet, 1990.
- Tassaly 2019 Tassaly Dóra: *Udvarházaink, és kúriáink védelmében*, 19-34, 1-2.sz., In. Pro Scientia ruralis, A Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány folyóirata (főszerk. Bíró. A. Zoltán), IV. évfolyam, 2019.
- Tőke—Szegedi Tőke Márta — Szegedi Gabriella: *A Vécke-völgy falvainak építészeti öröksége 158-165*. In. Colligiate Fragmenta!, Örökségvédelem Erdélyben (főszerkesztő N. Kis Noémi), Örökségvédelmi konferencia 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
- Tüdős 2001 Tüdős S. Kinga: *Erdélyi hétköznapiak*, Budapest, 2001.
- Veszely 1860 Veszely Károly: *Egyháztörténeti adatok*, I. Kötet, Kolozsvár, 1860.

- Vofkori 2001 Dr. Vofkori László: *Bögöz természeti képe*, 11-58, In. Bögöz 1332-2000 (szerk. Dr. Kardalus János), Sepsiszentgyörgy, 2001.
- Virág 2009 Virág Zsolt: *A partiumi Bihar megye kastély-, és kúriaállományának inventarizációja*, 113-120, In. Colligate Fragmenta! Örökségvédelem Erdélyben (főszerkesztő N. Kis Tímea), Örökségvédelmi Konferencia, Budapest, 2008. Művészettörténet Intézet Képviselő, Budapest, 2009.
- Zsemleri 2016 Zsemleri Ákos: *Megáll, ott ahol a hipotézis megáll? A rekonstrukció a kortást hazai műemlékvédelemben*, In. Műemlékvédelem, 1-2 sz, LX, évf., 101-106, 2016.

